

Indhold

Morfemer er ordenes byggeklodser	3
3 slags morfemer	4
Forstavelser (præfikser)	6
Forklar ord med forstavelser	7
u-	8
Dan ord med forstavelsen u-	9
mis-	10
Dan ord med forstavelsen mis-	11
van-	12
be-	13
Skriv sætninger	14
gen-	15
Del ordene i morfemer	16
Adledningsendelser (suffikser)	17
Forklar ord med afledningsendelser	18
-else	19
-(n)ing	20
-eri	21
-lig	22
Lav fjolleord	23
Skriv en historie med dine fjolleord	24
Del ordene i morfemer	25
Lav superlange ord	26
Repetition - substantiver	27
Repetition - verber	28
Repetition - adjektiver	29
Facitliste	30

Facitliste

Når du ser symbolet med solen, betyder det, at du skal løse en opgave.

Bagerst i hæftet findes der en facitliste. Brug den hver gang, du har løst en opgave. Ofte skal du vise din lærer, hvad du har lavet. 😊

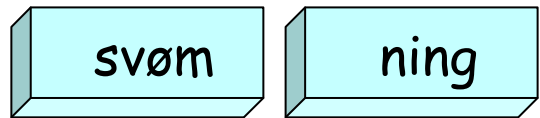
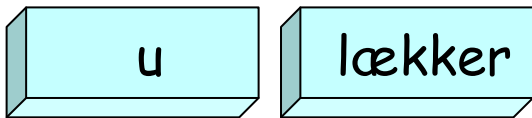
Morfemer er ordenes byggeklodser

I Morfemnøglen 1 lærte du, at vi kan dele ordene op i klodser, som har hver sin betydning. Vi kalder en byggeklods i et ord for et **morfem**. Hvis vi tilføjer eller fjerner et morfem fra et ord, får ordet en ny betydning.

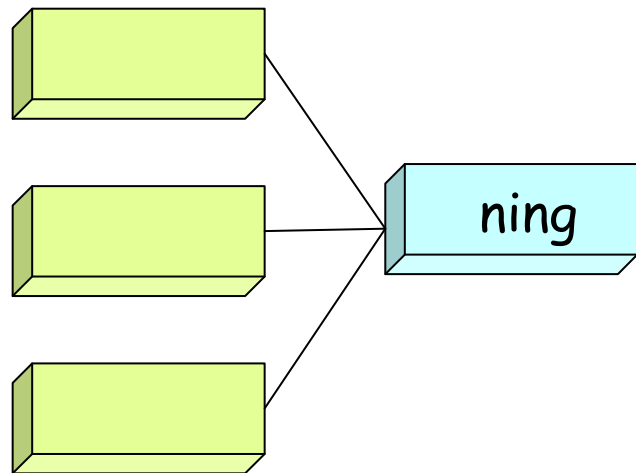
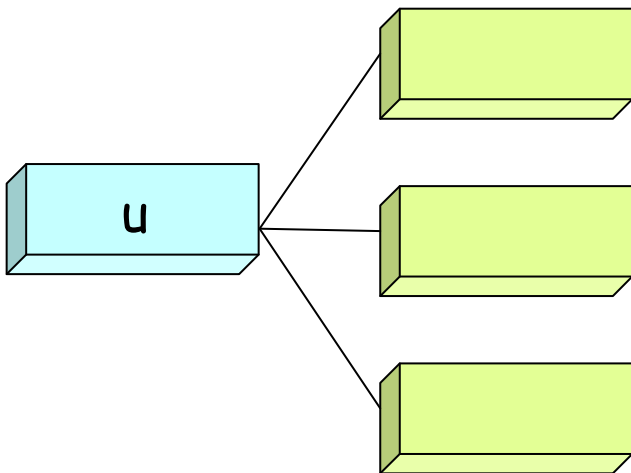
Hvis vi fx fjerner morfemet **u-** fra ordet **ulækker**, får ordet en modsat betydning.

Hvis vi fjerner morfemet **-ning** fra ordet **svømning**, skifter ordet ordklasse fra substantiv til verbum, og danner derved et nyt ord.

Prøv selv at sætte nogle andre morfemer bag ved morfemet **u-**, og se hvordan betydningen kan skifte.

Prøv selv at sætte nogle andre morfemer foran morfemet **-ning**, og se hvordan betydningen kan skifte.

Skriv dine nye ord på linjerne.

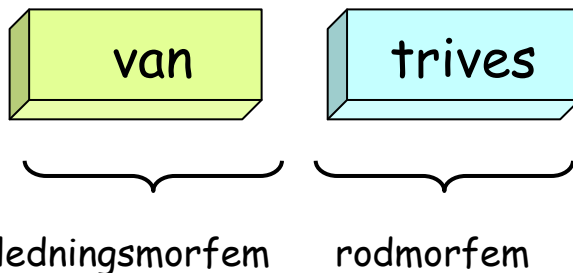
Skriv dine nye ord på linjerne.

Van-

Hvis vi sætter **van-** foran ordet *trives*, hvad sker der så med ordets betydning?

Svar: _____

Får ordet en negativ eller en positiv betydning, når **van-** sættes foran?

Svar: _____

Forklar forskellen på ordene. Brug stikord, så det bliver kort.

Skabt _____

Vanskabt _____

Vittig _____

Vanvittig _____

Tro _____

Vantro _____

Trives _____

Vantrives _____

Betyder uvittig det samme som vanvittig? Forklar din besvarelse.

Afledningsendelser (suffikser)

Afledningsendelser sætter vi bag ved kendte ord, så vi kan danne nye ord. Hvis du har styr på de mest almindelige afledningsendelser, kan du selv danne mange nye ord. Vi har mange afledningsendelser på dansk. Her er udvalgt nogle af de mest almindelige, og på de næste sider vil nogle af dem blive uddybet.

Træk en streg og forbind afledningsendelserne i højre kolonne med ordene i venstre kolonne. Nogle af afledningsendelserne kan du bruge flere gange.

På næste side skal du forklare betydningen af de nye ord.

svøm	
begrav	dom
ven	ning
katte	else
blå	eri
vask	lig
rod	agtig
fjend	skab
rid	
fattig	
nægt	
slagt	
sørge	